

UN MORMINT DIN SEC. XI DESCOPERIT LA DERVENT (reg. Dobrogea)

Pe dealul Dervent situat în fața insulei Păcuiul lui Soare, la 10 km est de Ostrov (r. Adamclisi, reg. Dobrogea), s-a descoperit în anul 1961, cu prilejul săpării unei gropi de bordei, un mormînt de înhumăție din sec. XI.

Groapa mormîntului — aflat pe versantul nord-vestic al dealului Dervent — avea o adîncime de numai 0,40 m; adîncimea atît de mică se explică prin aceea că aici terenul a fost răzuit pentru amenajarea locului în vederea construirii unei case.

Scheletul orientat V—E (privirea spre est) zăcea pe spate, avînd capul ușor înclinat spre dreapta, mîna stîngă îndoită din cot pe abdomen, dreapta pe stern, iar picioarele întinse (fig. 1).

Marginile gropii mormîntului n-au putut fi delimitate. Nu s-au putut observa nici urmele unui eventual sicriu.

Ca inventar, scheletul avea opt brățări de sticlă¹, dintre care două erau sparte din vechime (fig. 2). Brățările nu s-au găsit înșirate pe braț sau antebraț. Pe baza observațiilor făcute la fața locului s-a stabilit că ele au fost depuse pe umărul drept al cadavrului o dată cu înhumarea acestuia. Pe osul iliac drept al scheletului s-a găsit un belciug de bronz cu capetele neinchise bine (fig. 3/2).

Mormîntul, aparținînd evident unei femei, înmormîntate după ritualul creștin, datează din sec. XI.

După indiciile de care dispunem se poate afirma cu destul temei că în această parte a dealului Dervent cît și pe versantul sud-vestic există un cimitir. Cîteva schelete din această necropolă au fost distruse cu prilejul amenajării drumului care leagă dealul Dervent de șoseaua națională Constanța-Ostrov.

¹ Morminte din aceeași vreme în Dobrogea, avînd ca inventar brățări de sticlă, s-au găsit la Dinogetia-Garvăn. De fapt, este vorba numai de două morminte: M. 17 cu o brățară și M. 31 cu trei brățări (vezi Gh. Ștefan și colaboratori, *Săpăturile de la Garvăn (Dinogetia)*, în *SCIV*, I, II, 1951, p. 46).

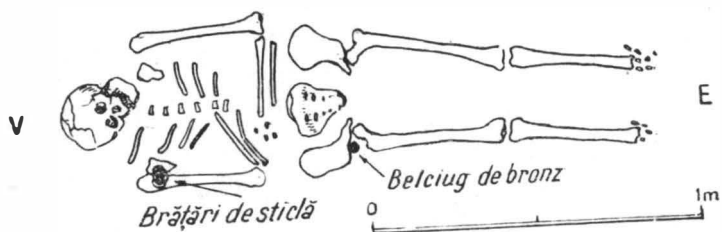

Fig. 1. — Mormînt din sec. XI descoperit pe dealul Dervent.

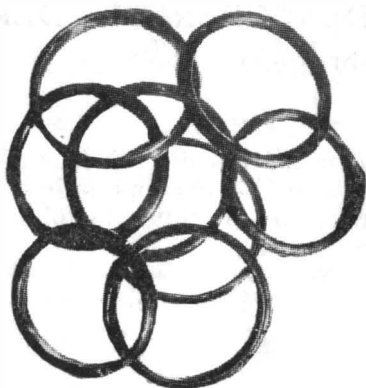

Fig. 2. — Brățări de sticlă, din inventarul mormîntului din sec. XI, descoperit pe dealul Dervent.

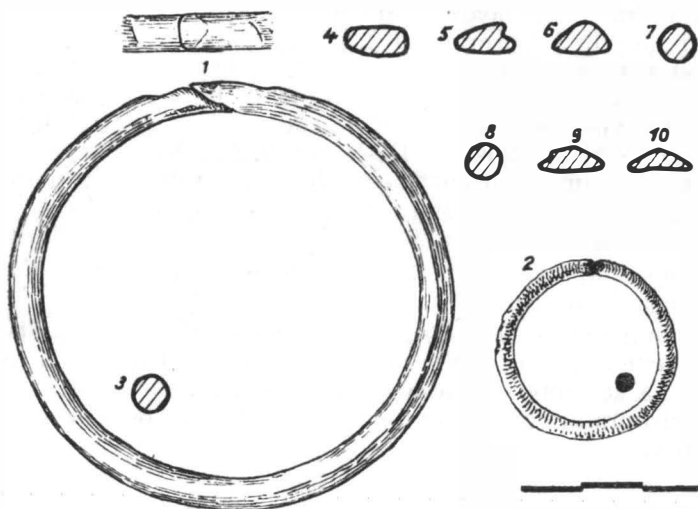

Fig. 3. — 1, locul de lipire al brățării ; 2, belciug de bronz ; 3—10, secțiuni ale celor opt brățări.

Este foarte probabil ca cimitirul de pe Dervent să aparțină, în întregime sau parțial, locuitorilor care au viețuit în sec. XI în interiorul zidurilor cetății de pe insula dunăreană Păcuilui lui Soare. Această afirmație este motivată de observația că în insulă nu există o necropolă din aceeași vreme.

Sticla brățărilor are culoarea albastră închisă, cu reflexe violete la suprafață, fapt care ne îndeamnă să credem că ele provin din același atelier. La toate brățărilor se observă bine locul de lipire al celor două capete; lipirea s-a făcut cu oarecare neglijență (fig. 3/1).

În privința locului de proveniență a brățărilor, deocamdată nu se pot aduce precizii. Este probabil că ele să fi fost lucrate într-un atelier bizantin sau bulgar¹, dar nu poate fi înlăturată nici posibilitatea provenienței dintr-un atelier local, situat undeva prin împrejurimi sau chiar la Silistra.

În secțiune, trei dintre brățări sînt cvasicirculare² (fig. 3/3, 7, 8), patru au secțiunea variabilă între triunghi cu capetele rotunjite și semi-elipsă³ (fig. 3/5, 6, 9, 10); două dintre ele sînt prevăzute pe una din laturile exterioare cu cite o șanțuire (fig. 3/5, 9); a opta brățară este elipsoidală în secțiune (fig. 3/4).

Așadar, cele opt brățări, privite tipologic, se inserează în trei grupe dintre care una are două variante. Faptul în sine își are importanța sa atunci cînd se cercetează evoluția tipologică a brățărilor de sticlă în epoca feudală timpurie de la Dunărea de jos.

PETRE DIACONU

ПОГРЕБЕНИЕ XI В., ОТКРЫТОЕ В ДЕРВЕНТЕ

РЕЗЮМЕ

Автор описывает погребение XI в., случайно открытое на холме Дервент, расположенном на правом берегу Дуная напротив острова Пăкуйл луй Соаре в 10 км к востоку от Острова (р-н Адамкиси). Вместе со скелетом, ориентированным с запада на восток, были найдены восемь стеклянных браслетов на правом плече и бронзовое кольцо, лежавшее на правой подвздошной кости.

¹ Asupra atelierelor de sticlărie din Bulgaria și anume acelea de la Preslav, vezi Gheorghii Djingov, *За производството на стъкло в средновековна България*, în *Археология*, II, 2, Sofia, 1960, p. 1–8. De asemenea vezi și St. Stancev, *Материали от дворцовия център в Плиска*, în *Izvestiia-Institut*, XXIII, Sofia, 1960, p. 61.

² Brățări de sticlă cvasicirculare în secțiune sînt frecvent întîlnite în nivelurile din sec. XI din interiorul cetății de pe insula Păcuilui lui Soare (vezi Petre Diaconu, *Săpăturile de la Păcuilui lui Soare*, în *Materiale*, VI, p. 663, fig. 12/7). De asemenea se întîlnesc la Căpîdava (vezi și I. Căngova, *За стъклениите гривни в средновековна България*, în *Studia in Memoriam Karel Skorpi*, Sofia, 1961, p. 179–187, fig. 1/9–12).

³ Brățări de genul acesta sînt răspîndite în multe din așezările de pe litoralul sovietic al Mării Negre, vezi G. F. Solovieva și V. V. Kropotkin, *К вопросу о производстве, распространении и датировке стеклянных браслетов Древней Руси*, în *КС*, XLIX, 1953, p. 24.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Погребение XI в., открытое на холме Дервент.

Рис. 2. — Стекланные браслеты из погребения XI в., открытого на холме Дервент.

Рис. 3. — 1, место прикрепления браслета; 2, бронзовое кольцо; 3—10, сечения восьми браслетов.

UNE TOMBE DU XIe SIÈCLE DÉCOUVERTE À DERVENT

RÉSUMÉ

La présente note fait connaître une tombe du XIe siècle découverte par hasard sur la colline de Dervent, qui fait face à l'île de Păcuiul lui Soare, sur la rive droite du Danube, à 10 km est d'Ostrov (distr. d'Adamclissi). Le squelette, orienté suivant la direction ouest-est, était pourvu d'un inventaire consistant en huit bracelets en verre placés sur l'épaule droite et un anneau en bronze placé sur l'os iliaque droit.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — Tombe du XIe siècle découverte sur la colline de Dervent.

Fig. 2. — Bracelets en verre, faisant partie de l'inventaire de la tombe du XIe siècle découverte sur la colline de Dervent.

Fig. 3. — 1, point de soudure du bracelet; 2, anneau en bronze; 3—10, sections des huit bracelets.
